

De dioxinecrisis leidde tot vele dramatische situaties

tekst en beeld: Luc Maertens

In de talrijke gesprekken met pluimveehouders, broeierijen en vele andere betrokkenen, waar teruggeblikt werd op de dioxinecrisis, kwamen talloze dramatische situaties terug naar boven.

Een beperkt aantal laten we de revue passeren en kunnen als voorbeeld staan voor de puinhoop die de sector was in de zomer van 1999.

Pluimveehouders onder grote druk

Dat de crisis een nachtmerrie was voor de pluimveehouders bleek o.a. uit ons gesprek met Ronny Hallaert en zijn echtgenote Christine Vergote. "In juni 1999 hadden we 2 stallen met ieder zo'n 20.000 braadkippen. Deze kippen waren gevoederd met 'onverdacht' meel omdat onze toenmalige voederleverancier geen vet van Verkest betrokken had. Maar wanneer de kippen slachtrijp waren kon slechts één stal geplaatst en afgeleverd worden.

Intussen bleven de kippen verzwaren ondanks ze gevoederd werden met een 'licht' meel. De onzekerheid vreette aan ons. Want wat met de kippen; we kunnen ze toch niet laten verhongeren? Wanneer worden ze afgevoerd? Gaan we vergoed worden?"

Euthanaseren van de kippen

"De situatie werd onhoudbaar, het was zomer, de kippen zaten te dik, wogen 3,5 kg en we kregen bericht dat ze onverkoopt waren en moesten afgevoerd worden naar Rendac. Je moet weten, er was geen procedure hoe dit moest gebeuren. Voor de euthanasie werd beroep gedaan op de brandweer. Samen met de rijkswacht kwamen ze naar ons bedrijf. Het leek op een overval, net of er bandieten moesten gevangen worden of dat er zich een grote ramp voorgedaan had.

De brandweer plaatste gasflessen van Air Liquide in de stal en in enkele minuten waren alle kippen dood. Maar voor ons was de zaak daarmee ver van af. Nu moesten handmatig alle dode kippen geladen worden op de Rendac wagens. Een zeer grote klus die ook emotioneel bijzonder hard was. Dieren waaraan niks mankeerde zo moeten behandelen en ook wisten we nog niet of we enige vergoeding zouden krijgen. Ik kan jullie verzekeren, we hebben vele nachten wakker gelegen.

Psychisch zeer zwaar

"Een bijkomend probleem was dat de volgende ronde kuikens

besteld en verwacht was, maar één van de stallen was niet tijdig leeg. Omwille hiervan werden de kuikens allemaal in één stal opgezet ... en op 3 weken leeftijd moesten de helft verplaatst worden. Een werk dat we zeer sterk onderschat hadden want we hadden niet het gepaste materiaal (vangbakken).

Alhoewel de toezegging dat we zouden vergoed worden er vrij snel kwam via de dioxinewet, toch heeft het meer dan één jaar geduurd voor we uitbetaald werden. Ook dit zorgde voor stress en onzekerheid. Reken daarbij de slechte prijzen in de nasleep van de dioxinecrisis, ja dit heeft ons ook veel geld gekost en vooral dramatische psychologische ervaringen", aldus Ronny.

Traceren van de besmetting

Wanneer we Ilka Hertogs contacteerden, tot 2014 was ze adviseur van de Landsbond, blijkt dat de dioxinecrisis ook voor haar een enorme impact gehad heeft. "In 1999 was ik technisch controleur en was ik helemaal niet betrokken bij de belangenverdediging van de sector. Maar door mijn werk met broeierijen en vermeerderders werd ik aangesproken en opgeëist om de dioxinebesmetting te traceren. Je moet weten dat iedere broeierij zowat zijn eigen systeem had van broedboeken waarin afkomst van de broedeieren en aflevering van kuikens genoteerd was".

"Op het Ministerie moest ik het kluwen ontwarren uit die broedboeken en lijsten opstellen van verdachte bedrijven en tomen. Een monnikenwerk dat snel, efficiënt en onder grote druk diende te gebeuren. Ik moest hiervoor tot zeer laat s' avonds in Brussel blijven ... en daardoor mijn laatste trein vertrokken was, moest ik in extremis een hotelkamer zoeken om te overnachten. Ik nam er dit graag bij om de nachtmerrie te helpen overwinnen".

Voor Ilka Hertogs waren het hectische dagen om verdachte tomen te traceren. Ze vond er haar roeping in om later met volle overgave de belangen van de sector te verdedigen.

Van technisch controleur tot belangenverdedigster

“Door mijn goede contacten met de broeierijen en vermeerderders was er wederzijds vertrouwen en kon ik op hen beroep doen voor bijkomende info. Ik deed dit werk, dat me dag en nacht opeiste, met plezier voor de sector. Daar is de kiem gelegd voor mijn later engagement als belangenverdedigster van de Landsbond. Want dat had de crisis aangetoond, een meer professionele structuur was hard nodig en werd doorgedrukt door de toenmalige voorzitter Hubert Bossuyt”.

“De kennis en ervaring die ik opgedaan had met de dioxinecrisis was een uitstekende leerschool voor andere crisissen denk maar aan de vogelgriep in 2003 en latere belangrijke dossiers als het MAP of de kooihuisvesting van legkippen. Wanneer men me in 2000 vroeg om in dienst te treden van de landsbond als belangenverdedigster, heb ik dit met volle goesting aanvaard”.

Imago schade

Bij onze contacten met de sector, viel het op dat verschillende schakels hiervoor terecht vrij terughoudend waren. De dioxinecrisis had zowel naar consumenten als handelspartners flink in het vertrouwen gehakt van de Belgische producten, zeker deze van kippen. Het kostte jaren en vele inspanningen om de goede reputatie terug op te bouwen en België of Vlaanderen niet langer te associëren met een probleem van voedselveiligheid.

Dit is ook wat Ann Truyen (VIP) me meegeeft. “ We hebben jarenlang gestreden tegen de hardnekkige verwijzingen – zowel door onze overheid als door onze handelsrelaties – naar de dioxinecrisis om onze sector allerlei strengere eisen en beperkingen op te leggen. We zijn dan ook niet sterk geneigd om dit terug op te rakelen”.

Logistiek

Als jarenlange secretaris van VEPEK – ondanks dat ze in 1999 reeds in dienst was van de VIP – werd ze omwille van haar uitgebreide kennis opgeëist door de Federale crisiscel van Binnenlandse Zaken om de sector te vertegenwoordigen. In het bijzonder voor de organisatie van de verplichte afslachtingen. “Binnenlandse zaken en de gouverneurs zorgden voor de op-eising van de slachthuizen, vervoerders en stortplaatsen. Het was onze taak, goede plannings op te stellen voor het doden van pluimvee en die de goedkeuring moesten krijgen door alle betrokken instanties, dus ook van hun vaste vertegenwoordiger in die permanente crisiscel op Binnenlandse zaken”.

“Ook de schaderegeling voor de enorme economische verliezen geleden door de slachthuizen en uitsnijderijen was een grote taak. Denk maar aan al het kippenvlees dat werd vernietigd maar ook de retours vanuit alle buurlanden en de rest van de wereld; containers die geblokkeerd (en/of vernietigd) werden in buitenlandse havens, enz...”

Volgende anekdote gaf Ann nog mee. “In deze hectische tijden was het nog de ‘prehistorie’ wat de communicatiemiddelen betrof: nog geen e-mails, behelpen met kopies nemen en faxen verzenden, bijeenkomsten houden om te debriefen en in te lichten. Ik had toen nog geen eigen of ‘werk-gsm’. In de eerste crisisdagen heb ik de gemeenschappelijke thuis gsm genomen voor ‘t geval dat je bereikbaar moest zijn. Niet te vergelijken met de huidige situatie van smartphones, apps, mobiel internet enz ...”

Door de crisis liep de ketting van ouderdieren, broedeieren en kuikens volledig in het honderd.

Broeierij

De broeierijen zijn zowat het knooppunt van de pluimveesector met hun moederdieren, de ophaling van de broedeieren en het afleveren van de 1-dagskuikens naar de braadkippenbedrijven. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de eerste negatieve effecten van de contaminatie bij hen vastgesteld werden. “Reeds in februari 1999 stelden we een daling van het uitkippingspercentage vast en slechtere kuikenkwaliteit ondanks onze moederdieren normaal produceerden”, meldt Geert David van de gelijknamige broeierij wanneer we hem contacteerden.

Langdurige effecten

“Het duurde maanden voor we de juiste toedracht kenden en er beslist werd om, alle moederdieren en opfokkoppels die verdacht voeder gekregen hadden, op te ruimen. Dit ont-wrichtte de ganse cyclus en aanvoer van broedeieren naar de broeierij. Maar doordat er veel minder vraag was naar pluim-vee-producten en ook naar kuikens of broedeieren uit ons land, zorgde de verminderde aanvoer niet voor grote problemen.

Het opbouwen van de geloofwaardigheid in onze producten was het grote probleem om de keten en verloren markten terug te winnen. We mogen gerust spreken dat het minstens twee jaar geduurd heeft vooraleer de grootste negatieve gevolgen van de dioxinecrisis uitgewist waren”, aldus Geert David.